

Ignacy Dec

"Religia a sens bycia człowiekiem",
red. Z. J. Zdybicka, Lublin 1994 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 2/2, 113-114

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

o. L.A. Nowicki). Wreszcie, w dziale czwartym umieszczone są teksty mówiące o myśli J. Maritaina w Polsce. Całość poprzedzona jest „Słowem wstępnym” pióra Czesława Strzeszewskiego oraz dwoma wykładami wprowadzającymi autorstwa ks. S. Kowalczyka (*Jacques Maritain 1882–1973 – tomista otwarty na współczesność*) i E. Balawajdera (*Prekursor soborowego humanizmu*). Na końcu znajdujemy bibliografię maritainowską w Polsce, zarówno podmiotową, jak i przedmiotową, ułożoną w porządku chronologicznym.

Prezentowana pozycja jest cennym przyczynkiem do badań nad dorobkiem myślowym Jacquesa Maritaina w naszym kraju. Udostępnia polskiemu czytelnikowi owoc filozoficzno-teologicznych poszukiwań wybitnych specjalistów, znawców myśli Maritaina w Polsce. Będzie z pewnością dużą pomocą dla wszystkich, którzy w przyszłości będą szukać wstępnych informacji o tym znakomitym myślicielu katolickim naszego stulecia.

ks. Ignacy Dec

Religia a sens bycia człowiekiem, red. Zofia J. Zdybicka, RWKUL, Lublin 1994, ss. 215.

Religia uchodzi za jedną z czterech dziedzin ludzkiej kultury. Oprócz nauki, sztuki i moralności jest ona przejawem aktywności ducha ludzkiego w świecie. Dzięki aktywności kulturowej człowiek transcenduje przyrodę i jawi się tu na ziemi jako byt wyjątkowy, mogący panować nad materią i wyciskać na niej swoje duchowe piętno. Religia jest nabudowana na podstawowym doświadczeniu ludzkim, na przeżyciu skończoności i kruchości własnego istnienia i w związku z tym – na potrzebie związania się z Kimś, kto może człowieka wybawić z tej niekorzystnej sytuacji i zapewnić wieczne trwanie. Człowiek zatem jest „skazany” na religię, na kontakt z istotą silniejszą od niego. Jeśli tą istotą nie jest dla niego Bóg transcendentny, to tworzy sobie inne „absoluty”, tym groźniejsze, im są one słabsze.

Tak jak każde zjawisko, tak i religia może stać się przedmiotem refleksji naukowej. W siatce nauk dziś uprawianych wiele jest takich, które zajmują się zjawiskiem religii. Wśród nich szczególne miejsce zajmuje filozofia religii, zwłaszcza ta, która jest uprawiana w nurcie klasycznym. Oto na półkach księgarskich pojawiła się nowa pozycja książkowa na temat religii, powstała w środowisku Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Tam bowiem, wśród wielu dyscyplin filozoficznych, uprawia się także filozofię religii w powiązaniu z metafizyką i tradycją filozofii klasycznej.

Prezentowana książka zawiera materiały z odbytego w dniach 6 i 7 listopada 1992 r. w Lublinie sympozjum, zorganizowanego przez Wydział Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Prelegenci i uczestnicy dyskusji reprezentowali różne środowiska filozoficzne w Polsce. Większość z nich rekrutowała się spośród pracowników naukowych KUL.

Z zawartości sygnalizowanej tu książki wynika, iż głównym przedmiotem obrad tegoż sympozjum była problematyka stosunku religii do innych dziedzin kultury. Okazuje się bowiem, iż między poszczególnymi dziedzinami kultury dochodziło w historii do częstych konfliktów i napięć. Wieki XIX i pierwsza połowa XX eksponowały konflikt między religią i nauką, wiek XX między religią i moralnością oraz wolnością. W dobie obecnej do rangi głównego problemu urasta rzekomy konflikt między religią a polityką.

Książka niniejsza ukazuje problematykę owego konfliktu nie tylko w sferze dociekań historyczno-socjologicznych, ale sięga do samych jego podstaw, ukazując głębię, z której on wyrósł, i konsekwencje, do których doprowadził. Książka jest godna przeczytania i przemyślenia. Zaufanie czytelnika budzą znane nazwiska autorów poszczególnych wypowiedzi: s. Z.J. Zdybickiej, M.A. Krapca, J. Gałkowskiego, ks. A. Bronka, ks. J. Nagórno, ks. A. Szostka, o. J.A. Kłoczowskiego, K. Olbrycht, R. Legutko, M., Grabowskiego. Książka powinna trafić do bibliotek uczelni katolickich, a także do bibliotek prywatnych o profilu teologiczno-religijnym. Jest godna polecenia wszystkim tym, którzy chcą głębiej rozumieć współczesną kulturę i jej powiązania z religią.

ks. Ignacy Dec

Josef Zvěřina, *Teologie agape*, t. 1, wyd. „Scriptum”, Praha 1992, ss. 407, ze wstępem i przedmową autora oraz posłowiem ks. Oto Mádra.

Priorytetowe zadanie chrześcijan współczesnej doby – wcielanie w życie eklezjologii *comunio* – realizuje się między innymi poprzez wymianę darów duchowych i materialnych pomiędzy kościołami lokalnymi. Temu celowi niechaj więc służy bliższe poznawanie chrześcijan oraz teologicznego dorobku Kościoła Katolickiego w Republice Czeskiej. W ostatnich stuleciach do postaci będących zarazem żywymi symbolami walki o wolność Kościoła i społeczeństwa, obok kardynała Tomáška, należy także zaliczyć zmarłego przed kilkoma laty wybitnego pedagoga i dogmatyka Josefa Zvěřinę. Obszerniejszy szkic biograficzny jego postaci zaprezentował jego przyjaciel, równie wybitny teolog czeski, ksiądz doktor Oto Mádr. Ukazał on genezę wspólnych spotkań i przeżyć oraz wspólnie rozwijane prace, a także przybliżył postać swego przyjaciela jako człowieka, księdza, pedagoga i myśliciela, akcentując przy tym korzenie jego formacji i inspiracji naukowych (zob. *Teolog Josef Zvěřina*, „Teologické Texty”, 4(1993) n. 3, s. 106-108).

Autor omawianej książki, ksiądz Josef Zvěřina (1913-1990), zmarł 18.08.1990 roku w wieku 77 lat. Był on jednym z czołowych czeskich teologów, którego pamięci dedykowane są dziś spotkania naukowe (np. coroczne seminarium teologiczne, organizowane przez klasztor dominikanów i Ośrodek Kultury Polskiej w Pradze). W ciągu swojego życia ksiądz Zvěřina dzielił trudne losy wielu czeskich